

KADENA DI BIDA LEVENSKETEN

Richeline C. Joe

Poema i kuenta kòrtiku basá riba
suseso real den bida diario

Gedichten en korte verhalen gebaseerd op
ware gebeurtenissen in het dagelijks leven

E buki aki a wòrdu realisá ku aporte finansiero di Nederlands Letterenfonds i Cultuurfonds Caribisch Gebied.

Dit boekwerk is totstandgekomen met financiële medewerking van het Nederlands Letterenfonds en het Cultuurfonds Caribisch Gebied.

Kadena di bida – Levensketen

Poema i kuenta kòrtiku, basá riba suseso real den bida diario

Gedichten en korte verhalen, gebaseerd op ware gebeurtenissen in het dagelijks leven

Richeline C. Joe

ISBN 978 90 6665 057 2

NUR 306 / THEMA DCF

© 2025 Caribpublishing / Uitgeverij SWP Amsterdam

Tur derecho reservá. Sin pèrmit previo por eskrito di su outor, no mag reproduí, ni warda den un archivo, ni publiká, di ningun forma ni na ningun manera, nada di e buki akí.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Dediká na abo

Nos bida ta konsistí di yen di pida pida ku
huntu, na final, ta forma nos kadena di bida.
I kada kadena di bida ta diferente...

Opgedragen aan jou

Ons leven bestaat uit diverse onderdelen die
tezamen aan het einde onze levensketen
vormen. En iedere levensketen is verschillend...

KONTENIDO

1 Lugá di trabou, labor i hende

1	Hari, hari tur dia	10
2	Reunion virtual	12
3	Kua di nan dos?	14
4	Wowo i orea	18
5	Chifladó	20
6	Hóben i refrescante	24
7	Trabou i motivashon	26
8	Servisio vip...	30
9	Padilanti!	34
10	Bai kas numa!	38
11	Aki 20 aña?	42
12	Balor di lealtat	46
13	Rehén pa bida largu	48
14	Piropo	50
15	Den bo kara!	52
16	A mishi	54
17	Kliente, bai!	56
18	Tempu pèrdí	58
19	Sin palabra	60
20	Pashon pa mucha	62
21	Ku sodó	64
22	Balorashon	68

2 Famia, relashon, rekuerto

1	E momentu mas dushi	72
2	Den mi sinkuenta!	74
3	Liña di amor	76
4	Dama di anochi	78
5	Kishikishi di amor	80
6	E palu bieu	82
7	E yuchi a yega	84
8	Kon Karlito a topa su Rosa	86
9	Mishon kumplí	90
10	Kadena di sanger	92

11	Tiner	94
12	Gran ta krusa kaya	96
13	No pa mucha su orea	98
14	So na kas	100
15	Ma mucha!	102
16	Warawara	104
17	Den bon i den malu	106
18	Promesa kibrá	108
19	Suku...	112
20	Trenu	114
21	Djente lòs	116
22	Rondia bida	118

3 Naturalesa i bida di tur dia

1	Bunitesa	122
2	Subi seru, topa solo	124
3	E para disparsé	126
4	Amor pa bèrdura	128
5	Fiesta	130
6	Kiko ta pasando naturalesa?	132
7	Un lamchi bibitu	134
8	Ayó, mi pais!	136
9	Hamber	138
10	Di kon bo no sa?	140
11	E mucha ta baña	142
12	Siklo di webu	144
13	Bon merkadeo	146
14	Dos pòpchi	148
15	Ainda no!	150
16	Ribirishi	152
17	Hulahup	154
18	Funchi ku pindakas	156
19	Sekreto publiko	160
20	Kosnan rondó	162
21	Laman i tera	164
22	Keda ketu i skucha!	166

INHOUD

1 De werkplek, het werk en de mens

1	Lach, lach iedere dag	11
2	Virtuele vergadering	13
3	Wie van de twee?	16
4	Ogen en oren	19
5	De hielenlikker	22
6	Jong en verfrissend	25
7	Arbeid en motivatie	28
8	Vip service...	32
9	Voorwaarts!	36
10	Ga maar naar huis!	40
11	Over 20 jaar?	44
12	De waarde van loyaliteit	47
13	Gegijzeld voor het leven	49
14	Compliment	51
15	Het stáát er gewoon!	53
16	Verduistering	55
17	Klant, ga weg!	57
18	Verloren tijd	59
19	Zonder woorden	61
20	Passie voor kinderen	63
21	Al zwetend	66
22	Beoordeling	69

2 Familie, relaties, herinneringen

1	Het allerfijnste moment	73
2	In mijn vijftig!	75
3	Liefdeslijn	77
4	Dame van de nacht	79
5	Vlinders in de buik	81
6	De oude boom	83
7	Daar is de baby	85
8	Hoe Karlito zijn Rosa ontmoette	88
9	Missie volbracht	91
10	Bloedband	93

11	Tiener	95
12	Oma steekt de straat over	97
13	Niet voor kinderen	99
14	Alleen thuis	101
15	Maar kind toch!	103
16	Caracara	105
17	In goede en slechte tijden	107
18	Geschonden belofte	110
19	Suiker...	113
20	De vrijgezel	115
21	Losse tand	117
22	Scharrelen	119

3 De natuur en het leven van alledag

1	Schoonheid	123
2	Beklim de berg, ontmoet de zon	125
3	De verdwenen vogel	127
4	Liefde voor groente	129
5	Feest	131
6	Wat is er aan de hand, natuur?	133
7	Een levendig lammetje	135
8	Dag, mijn land	137
9	Honger	139
10	Waarom weet je het niet?	141
11	Het kind gaat in bad	143
12	De eiercyclus	145
13	Goede marketing	147
14	Twee poppetjes	149
15	Nog niet!	151
16	Gedoe!	153
17	Hoelahoep	155
18	Funchi met pindakaas	158
19	Publiek geheim	161
20	Ronde dingen	163
21	Zee en land	165
22	Blijf stil en luister!	167

1

Lugá di trabou, labor i hende

Lugá di trabou, labor i tur lokual ta sosodé rònt di esei,
ta forma parti real di un hende su kadena di bida...

De werkplek, het werk en de mens

De werkplek, het werk en al wat zich daaromheen afspeelt,
maken een wezenlijk deel uit van de levensketen van een mens...

HARI, HARI TUR DIA

1

Kada dia ku pasa na trabou,
sin k'è haña su bon harí,
ta sklama, gruña i rebeldiá,
meskos ku un
barika blo bashí.

Un harí sinsero,
salí for di kurason,
t'e alimento perfekto
p'un ambiente sano na trabou.

Tur dia no ta mésun dia,
i no ta tur kolega o kliente
ta duná bo gana di hari.
No laga esaki impedí bo
pa disfrutá di kada dia na trabou!

Un mente salú n' por sin su bon harí.
Ni n'tin nada ku por igual'é!
Hari, hari bo barika yen.
Hari, hari te sakudí barika.
Hari, hari, haaaaaari...

LACH, LACH IEDERE DAG

1

Iedere dag die voorbijgaat op het werk,
zonder een goede lach,
schreeuwt, kreunt, en rebelleert
net als een lege maag.

Een welgemeende lach,
uit de grond van het hart,
is voedsel bij uitstek
voor een goede sfeer op het werk.

Niet iedere dag is hetzelfde,
en niet iedere collega of klant
geeft je zin tot lachen.
Laat dit je er niet van weerhouden
om van elke werkdag te genieten!

Een gezonde geest kan niet zonder een goede lach.
Niets kan een hartelijke lach evenaren!
Lach, lach en bulderlach.
Lach, lach en schuddebuik.
Lach, lach, laaaaaach...

REUNION VIRTUAL

2

Awemainta mi ta'tin un reunion virtual
ku sinku di mi koleganan di trabou.
Esaki a para bira manera normal pa komuniká.
Dos bes pa siman so mi ta bai trabou,
e sobrá tres dlanan mi ta traha na kas.
Durante e reunion virtual, nèt mi ta na palabra,
ku mi kámara sendé,
ata mi kasá a kana pasa mi tras, lomba sunú.
Toya, mi kolega mashá kinikintèr, a grita: 'Ola Tòm!'
Mi a haña ku e ta demasiado familiar!

Ta manera awe no ta mi dia!
Djis despues Does mi pushi a subi mi büró,
i kana riba mi teklado, pasa dilant'i mi pantaya.
E mésun kolega Toya a bisa na bos altu: 'Esta un dushi pushi!'
Tur hende a hari. Mi a hisa Does poné afó.
Pero, si bo a pensa ku awor tur kos ku por a bai robes
ta tras di lomba,
i ku nos por a kontinuá ku e reunion sin interrupshon,
e ora ei bo ta mal kibuká.

Ku mi mikrófono pagá,
anto nèt Toya tabata hasi su presentashon,
di repente a surgi un bochincha riba kaya dilant'i mi kas,
ku te den mi kamber mi por a tend'é klaramente.
Ta dos kachó brabu a ataká mi bisiña.
E bisiña na gritamentu, mirones a djòin, kachónan ta waf.
Mésora mi a pèrdè tur mi konsentrashon,
i den mi mes mi a pensa: 'Awe sí t'awe!'

Danki Dios, djis despues e reunion a terminá.
I rápidamente mi a bai atendé ku mi kasá i mi pushi.
Alabes mi a bai serka mi bisiña pa buska su drechi.
Na final di e dia mi a hala un rosea largu.
Mihó tòg for di otro siman mi bai ofisina tur dia numa?

VIRTUELE VERGADERING

2

Vanmorgen had ik een virtuele vergadering
met vijf collega's van mijn werk.
Dit is onze normale manier van communiceren geworden.
Twee keer per week ga ik naar mijn werk,
de overige drie dagen werk ik vanuit huis.
Tijdens de virtuele vergadering, ik was net aan het woord,
met mijn camera aan,
liep mijn man achter mijn rug langs, in zijn blote bast.
Toya, een zeer bemoeizuchtige collega, riep met luide stem: 'Hi Tom.'
Ik vond haar veel te opdringerig!

Het is alsof het vandaag mijn dag niet is!
Na een poosje klom Does mijn poes op mijn bureau,
en liep op mijn toetsenbord, voorbij mijn scherm.
Dezelfde collega Toya zei met luide stem: 'Wat een lief poesje!'
Iedereen lachte. Ik pakte Does op, en zette haar buiten.
Maar als je denkt dat alles wat mis kon gaan nu achter de rug was
en we de vergadering ongestoord konden voortzetten,
dan heb je het behoorlijk mis!

Een ogenblik later, mijn microfoon was uitgezet,
en Toya was net bezig met haar presentatie.
Plotseling was er zo'n kabaal op straat voor mijn huis,
dat ik het zelfs in mijn kamer duidelijk kon horen.
Twee agressieve honden hadden mijn buurvrouw aangevallen.
Buurvrouw schreeuwde, omstanders deden met haar mee, honden blaften.
Ik was meteen compleet afgeleid,
en ik dacht bij mezelf: 'Het is me de dag wel, vandaag!'

Gelukkig was de vergadering kort daarna afgelopen.
Ik ging gauw aandacht schenken aan mijn man en mijn poes.
Ook liep ik even binnen bij de buurvrouw, om te kijken hoe het met haar ging.
Aan het einde van die dag slaakte ik een diepe zucht.
Wellicht toch beter om vanaf volgende week iedere dag maar naar kantoor te gaan?

KUA DI NAN DOS?

3

A yega e dia pa e direktor retirá. Rekurso Humano ta buskando su susesor.

Dos persona a sobra den e último kontienda.

Kosnan ta kayente, tur dos ta bon kalifiká.

Pues kon lo bai determiná kua ta haña e posishon tan kudishá?

E kompania ta perdiendo hopi plaka pa motibu di sierto akto di e direktor saliente ku entretantu ya no tin mag di presentá mas na trabou. Asta ta teme pa e kompania su bankarota.

Despues ku tur dos a pasa tur sorto di tèst i a demostrá nan kapasidat ampliamente, un situashon inesperá a presentá.

E kompania a haña un oferta pa un dil bionario ku un kompania desconosí leu ayá den eksterior.

A disidí di laga e dos kandidatonan duna nan punto di bista i deskribí kon nan ta anda ku konflikto, preshon i tenshon.

Nan lo por logra pa pone e kompania bèk riba pia?

Kandidato number UN a proponé pa bou di niun sirkunstansha nan laga e dil bionario bai pèrdí, i pa kon ke sea nan firma e akuerdo ku e kompania den eksterior.

Ya e kompania ayá a invitá nan pa bin bishitá su pais.

El a proponé pa tuma kontakto ku tur kreditor, pa asina por kita un posibel bankarota for di mesa.

Reputashon di e kompania den eksterior lo no afektá e kompania lokal, komo e lo no duna informashon tokante orígen di e sèn nobo. I entretantu e lo sigui traha pa nan por hasi mas negoshi lokal- i internashonalmente.

Ku tempu e lo wak kon pa deskontinuá e relashon ku e kompania desconosí den eksterior. I e ta pidi un bon salario pa su esfuersonan.

Kandidato number DOS ta'tin un aserkamentu totalmente distinto. Rotundamente e no ke sera un dil ku e kompania deskonosí. El a proponé pa kuminsá wak kon pa haña e sèn bèk, ku e direktor saliente a laga disparsé.

Pareu ku esei e ke bai papia ku tur kreditor, pidiendo nan kooperashon pa sali for di e situashon. E lo wak manera pa baha e gastunan den e kompania i sigui buska oportunidat pa hasi negoshi honestamente ku kliente nobo i reputabel.

Na final el a proponé pa e hasi e trabou pa un salario humilde den e promé aña, pa asina demostrá su mes i su vishon.

Rekursu Humano awor tin sufisiente informashon pa tuma un desishon final.

Kua di nan dos abo ta kere lo a haña e funshon?

Un aña despues:

E kompania ta floresé.

E direktor nobo ta hasi loke el a palabrá.

Kliente nobo a kuminsá bini.

Tur kreditor a haña nan pago.

I futuro ta musta briante atrobe.

I tin ún persona lokal ku a disidí di asepta numa un funshon na un kompania deskonosí leu ayá den eksterior...